

5. Смолій Я. Депозити не повинні бути основним джерелом доходів українців. [Електронний ресурс] <http://www.epravda.com.ua/publications/2017/09/18/629185>.

УДК 336.7

А. В. Нікітін
к. е. н., доц., доцент кафедри
менеджменту банківської діяльності
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕЙТИНГУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Однією з передумав розвитку інвестування в Україні є вдосконалення незалежної оцінки емітентів, що дає змогу інвесторам приймати більш ефективні рішення та зменшувати ризики втрати коштів від дефолтів. Національне законодавство давно визначає, зокрема, умови рейтингування на ринку цінних паперів та основні критерії допуску рейтингових агентств до процедури визначення обов'язкових кредитних рейтингів. Так, Національна рейтингова шкала затверджена ще у 2007 році [1], ще з 2006 року діють прозорі правила отримання національними рейтинговими агентствами статусу уповноважених (нормативна база оновлена у 2017 р., див. [2]). Наразі на порядку денному стоїть імплементація Регламенту ЄС №1060/2009, що суттєво наблизить Україну до цивілізованого ринку рейтингування за європейськими стандартами [3]. Важливим кроком до цього є прийняття запропонованого НКЦПФР проекту закону України «Про рейтингування», який призвано впорядкувати існуючу нормативно-правову базу та надати їй більш вагомий статус [4].

Однак, варто підкреслити, що актуальною проблемою наразі є не власне регулювання діяльності рейтингових агентств, а надання їм можливості будувати ефективні моделі визначення кредитних рейтингів на підставі

статистично обґрунтованих даних. На сьогодні, крім трьох міжнародних агентств (Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard and Poor's), оцінки яких базуються, зокрема, на досвіді, який важко використати в Україні, статус уповноважених та відповідно право надавати обов'язкові рейтинги публічним випускам облігацій емітентам мають п'ять уповноважених агентств. Кількість паперів, яким за останні три звітні роки присвоєно рейтинги, надано в табл. 1.

Таблиця 1

Кількість рейтингів цінних паперів, наданих уповноваженими РА [5]

Уповноважене рейтингове агентство	2016	2015	2014
ТОВ «Експерт-Рейтинг»	6	8	11
ТОВ «Кредит-Рейтинг»	82	95	151
ТОВ «Рюрік»	24	98	96
ТОВ «Стандарт-Рейтинг»	9	2	0
ТОВ «УКРА»	— *	36	47
ТОВ «ІВІ-рейтинг»	207	285	336
Всього	328	524	641

* у 2016 році вийшло з ринку

Якщо порівняти ці дані із статистикою НКЦПФР щодо випусків облігацій [6], що офіційно обертаються на фондовому ринку України (лише біржових ЦП на кінець 2016 року оберталось 958 випусків, та і значна частина із 10871 випусків позабіржових цінних паперів мають публічний характер), то бачимо лише незначне проникнення, яке ще й падає із року в рік. Відповідно, національні рейтингові агентства втрачають не лише можливості для побудови адекватних моделей оцінки. Але й можливості фінансово забезпечувати організаційні вимоги до рейтингового процесу за європейськими стандартами. Слід вжити всіх заходів, щоб запобігти зазначеним негативним тенденціям. Зокрема, стимулювати, з одного боку, отримання кредитних рейтингів усіма цінними паперами публічного доступу (відповідно до законодавства, [7, ст. 4-1]), та, з іншого боку – імплементувати частину нововведень поступово,

відповідно розвитку фондового ринку в Україні та збільшенню бази національного рейтингування.

Список літератури:

1. Про затвердження Національної рейтингової шкали. Постанова КМУ від 26 квітня 2007 р. №665 // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/665-2007-п>
2. Положення про порядок проведення конкурсу з визначення уповноважених рейтингових агентств та порядок ведення Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств. затверджено Рішенням НКЦПФР 10.08.2017 № 607 // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/z1112-17>
3. Стосовно кредитно-рейтингових агентств. Регламент ЄС №1060/2009 від 16 вересня 2009 р. // Електронний ресурс. Режим доступу: http://commerciallaw.com.ua/attachments/157_reglament_ES.pdf
4. На засіданні профільного комітету НКЦПФР презентували новий закон про рейтингування // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/2017/08/30/na-zasdann-proflynogo-komtetu-nktsprfr-prezentuvali-noviy-zakon-pro-reytinguvannya/>
5. Загальнодоступна інформаційна база даних НКЦПФР // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://stockmarket.gov.ua>
6. Річний звіт за 2016 рік національної комісії з цінних паперів та фондового ринку // Електронний ресурс. Режим доступу: http://old.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1499943860.pdf
7. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні. Закон України №448/96-вр від 30.09. 1996 р. // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/448/96-вр>